

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

В.П.КУРОК, Б.О.ШЕВЕЛЬ

Україна, м. Глухів, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

На сьогодні в Україні сформована мережа навчальних закладів, які здійснюють підготовку інженерів-педагогів.

Інженерно-педагогічна освіта, з одного боку, є відносно новим напрямом вищої освіти України, з іншого, – має вже свою історію й певні етапи розвитку. Врахування існуючого досвіду буде позитивно впливати на зміст сучасної підготовки майбутніх фахівців та є нагальною потребою українського національного відродження.

У результаті дослідження генезису системи інженерно-педагогічної освіти другої половини ХХ ст. було встановлено, що серед науковців існує декілька підходів до її періодизації. Розглянемо найпоширеніші з них.

Тенчурина Л.З. у своїй статті «Професійно-педагогічна освіта: становлення та розвиток» вважає, що система підготовки професійно-педагогічних кадрів у своєму розвитку як самостійної галузі освіти пройшла через такі етапи [1]:

I етап - з 1943 р. до кінця 50-х років - відновлення середньої ланки системи професійно-педагогічної освіти (відкриття індустріально-педагогічних технікумів);

II етап - з початку 60-х років до 1979 р. - організація інженерно-педагогічних факультетів, відділень, кафедр у галузевих і політехнічних інститутах для підготовки професійно-педагогічних кадрів з вищою освітою; розширення мережі індустріально-педагогічних технікумів;

IV етап - з 1979 р. до початку 90-х років ХХ століття - організація спеціалізованих Свердловського і Харківського інженерно-педагогічних вузів, розширення та зміцнення мережі інженерно-педагогічних факультетів у вузах та індустріально-педагогічних технікумів;

III етап - з 1991/92 уч. р. по теперішній час - розпад єдиної загальносоюзної системи ППО; поступове наростання самостійності держав СНД (колишніх республік СРСР) у визначенні та реалізації власної політики в галузі підготовки професійно-педагогічних кадрів.

У своєму дисертаційному дослідженні „Зміст і форми підготовки майстрів виробничого навчання в індустріально-педагогічних технікумах України(1967-1994 рр.)” О. Щербак виділяє 4 етапи становлення індустріально-педагогічної освіти в Україні [2]:

I етап - (1943 – 1966 рр.) притаманне створення і становлення в Україні індустріальних технікумів з метою підготовки майстрів виробничого навчання спочатку для закладу системи трудових резервів, створеної в 1940 році, а з часом – державної системи профтехосвіти.

На другому етапі (1967 – 1972 рр.) унаслідок реорганізації індустріальних технікумів в індустріально-педагогічні спостерігається підвищення вимог до професійної підготовки робітників, що зумовило необхідність науково обґрунтованої перебудови й удосконалення навчально-виховного процесу в професійно-технічних училищах, зміцнення їх матеріально-технічної бази. На цьому етапі продовжувала розвиватися мережа індустріально-педагогічних технікумів, що стали основною формою підготовки майстрів виробничого навчання різного профілю.

III етап (1972 – 1983 рр.) характеризується розвитком мережі середніх профтехучилищ, зростанням вимог до майстрів виробничого навчання як до педагогів. У зв'язку з цим в індустріально-педагогічні технікуми почали приймати студентів, які мають здібності до педагогічної діяльності, тільки на базі повної середньої освіти (після закінчення середнього професійно-технічного училища або технічного училища).

Істотною ознакою цього періоду є: посилення психолого-педагогічної підготовки майбутніх майстрів виробничого навчання; введення державних іспитів замість дипломного проекту; проведення педагогічної практики як переддипломної; відхід від технократизації навчального процесу, його гуманізація і гуманітаризація.

На четвертому етапі (1983 – 2000 рр.) в індустріально-педагогічних технікумах почалася експериментальна робота, спрямована на:

- поглиблення загальнонаукової, соціально-економічної і психолого- педагогічної підготовки майстрів виробничого навчання;
- забезпечення наступності середньої спеціальної і вищої інженерної освіти;
- створення навчальних закладів нового типу (індустріально-педагогічних коледжів);
- об'єднання в навчальні комплекси з метою забезпечення багаторівневої безперервної професійної підготовки.

Отже, аналіз існуючих робіт показав, що дослідження питання розвитку форм і методів підготовки інженерів-педагогів в Україні в другій половині ХХ ст. хоча і досліджувалися ученими, однак наразі не існує єдиного підходу до визначення етапів розвитку даного процесу.

Підготовка майбутніх інженерно-педагогічних фахівців за радянських часів характеризується певними науковими пошуками, але її зміст був зумовлений суспільними і політичними вимогами. У зазначені роки постійно відбувались зміни в системі підготовки інженерно-педагогічних кадрів, спрямовані передусім на перехід від технізації до педагогізації в змісті професійної освіти майбутніх інженерів-педагогів. Після проголошення незалежності України (1991 р.) розпочався пошук шляхів розбудови національної освіти, перехід до неперервної професійної освіти, зокрема, введення багаторівневої вищої освіти, розробка й апробація державних освітніх стандартів. Нагально постала потреба в перегляді змісту та методів відповідно до сучасних вимог, висунутих до професійної підготовки педагогічних кадрів, що вимагає подальшого глибокого дослідження.

Література:

1. Тенчурина Л. З. Професійно-педагогічне образование: становление и развитие [Електронний ресурс] / Л. З.Тенчурина // Проблеми інженерно-педагогічної освіти – 2009. № 24-35. – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2009_24-25/09tlztfdf.PDF.
2. Щербак О. І. Зміст і форми підготовки майстрів виробничого навчання в індустріально-педагогічних технікумах України (1967-1994 рр.) : дис...канд. пед. Наук : 13.00.01 / Ольга Іванівна Щербак. – К., 1995. – 316 л.